

DÉLVIDEK

Z O M B O R, 1942 szeptember 21.
Csihás Benő u. 3 II. évfolyam, 212. sz.

Főszerkesztő:
Illés Sándor

Előfizetés 1 óra 2.50, negyedévre 7.20 Pengő
Levél cím: Zombor, p. f. 54. Tel. 207. Csekk. 74.050

A németek áttörték a szovjet állásokat a Kubán és a Káspi tenger között

Deiszköje elesett – A magyar és német csapatok visszaverték a bolsevisták áttörési kísérleteit – Sztalingrádban újabb megerősített háztömböket foglaltak el a tengelycsapatok – Nagy események érlelődnek a kaukázusi frontszakaszon is – Gandhi is csak Japán segítségével képzei el India felszabadítását

Irán nem nyújt katonai segítséget a szövetségeseinek

A keleti arcvonal egész hosszában heves harcok és német sikerek jellemzik a helyzetet. Sztalingrádon kívül Voronezs, Rzev, a Fekete tenger keleti partvidéke, a Kaukázus és a Kubán folyó és Káspi tenger közötti terület a leghevesebb harcok színhelye.

Sztalingrád

főparancsnoka most kiadott rendelete szerint eltávolítják a városból mindazokat az asszonyokat és gyermekeket, akiket eddig nem helyeztek biztonságba az arcvonal mögötti területeken. Ugyanakkor azt is elrendelte a szovjet főparancsnok, hogy a még épségben lévő kisszámu sztalingrádi házat bontsák le és a törmelékkel barikádazzák el az uccákat. Ezek a rendelkezések világosan mutatják, hogy a Szovjet most már feladja a város védhetőségébe vetett reményét és tisztában van azazal, hogy Sztalingrádot nem tudja többé tartani. Timosenko nagyobb haderőkkel továbbra is folytatja hiábavaló tehermentesítő támadásait a Volga és Don közötti térségben, Sztalingrádtól északra. A német-szovjet és semleges jelentések egybehangzóan megállapítják, hogy a német csapatok a leghevesebb szovjet ellenállás ellenére is további ternyerést értek el Sztalingrádban.

Nagy érdeklődéssel fordulnak berlini körök a kaukázusi arcvonal felé is. A tegnapi német hadijelentés közölte, hogy a németek a Terek folyó és Ordzsinkidze közötti utvonalon elfoglalták két szovjet várost, Tereket és Vladimirovskijt. Abból a körülményből, hogy a helynevek tekintetében rendkívül tartózkodó német főhadiszállás helységneveket közölt, ellentétben a már hetek óta szükszayu jelentésekkel, arra következtetnek Berlinben, hogy ezen az arcvonalszakaszon olyan hadműveletek vannak kialakulóban, amelyek a legnagyobb sikerrel kecsesgetnek.

Egyiptomban

— mint az olasz főhadiszállás jelentéi — heves harcok fejlődtek ki Gialó oázis vidékén. Az oázist nagyobb angol gépesített erők támadták meg a sivatag irányából. Az olasz védősereg szembeszállt az ellenséges tulerővel és sikeresen védelmezte az állásokat, mindvégig. Rövidesen jelentős német és olasz légierek érkez-

tek segítségül, amelyek bombákkal és tüzfegyverekkel támadták az angolokat. Amikor a tengely páncélos erősítése is feltűnt az arcvonal közelében, az angolok menekülés-szerűen visszavonultak. A légierek üldözik őket.

Egyiptom más arcvonalairól nincs jelentenivalója az olasz főhadiszállásnak.

Madagaszkár szigetén még foly-nak a hadműveletek. A francia fő-kormányzó és a magasabb tisztviselők elhagyták az angolok által közvetlenül veszélyeztetett fővárost. Tananarivot és egy meg nem nevezett déli városba tették át a kormányhi-vatalok székhelyét.

A Távolkeleten

a Salamon szigeteken és Ujguinea-ban folytatódnak a harcok. Mint a japán szószóló közölte, a Salamon szigeteken lévő mintegy 10.000 főnyi amerikai katonaság megsemmisítés előtti áll. Hangoztatta a szóvivő, hogy ezeket a katonákat Roosevelttel politikai gesztusból áldozta fel. Nincs és nem lehet katonai jelentősége olyan hadműveletnek, amely a csapatokat messze a támaszpontoktól utánpótlás hiányában sorsukra bizza.

Amerikai részről aggodalommal figyelik a csendesóceáni helyzetet. A Newyork Times katonai szakértője szerint a Csendes óceánon felborult a katonai egyensúly és az angolszász szövetségesek helyzete csak boruláson ítéltető meg. A mostani csend rendkívül sok veszélyt tartogat és Amerikának fel kell készülnie esetleges súlyos meglepetésekre.

A kaukázusi német előnyomulás fokozott mértékben tereli előtérbe a Közékelet kérdését is. A Stefani olasz hírszolgálat rendkívül figyelemreméltó ankarai jelentésében világít rá arra, milyen fontosnak tartja Anglia a Közékelet népeinek bevonását a háborúba. A jelentés szerint súlyos ellentéteket szült az a körülmény, hogy

Irán

miniszterelnöke az ismételt angol beavatkozásra sem volt hajlandó országát szembeállítani a tengelyhatalmakkal és kijelentette, hogy Irán még akkor sem lép hadba, ha a Kaukázuson keresztül törő németek elérnek Perzsia határára. Az iráni hadsereg csak annyiban hajlandó kivenni

részét az eseményekből, hogy biztosítja az ország belső rendjét, ha az angol csapatokat az arcvonalra dobják. Emiatt Anglia most olyan kormányt szeretne megalakítani, amely hajlandó a hadbalépésre és mestersegesen szít kormányválságot.

Indiával kapcsolatban regisztráljuk azt a hírt, amely közli, hogy az angolok a lázadó hurok közül háromezret foglyul ejtettek, negyvenötöt harcokban agyonlőttek, ötvenet felakasztottak, harmincat pedig megsebesítettek. A hírt angol jelentés közölte.

Rómában nagy figyelemmel fordulnak Gandhinak Japánhoz intézett üzenete felé. A Gazetta del Popolo ennek kapcsán rámutat arra, hogy India jobb sorsának kialakulását minden hindu hazafi Japán segítségétől várja. Gandhi üzenete is ezt a hindu várakozást fejezi ki.

Egyéb hírek közül megemlítjük, hogy Molotov szovjet külügyi népbiztos fogadta Roosevelttel kiküldöttjét, Willkiet és a moszkvai amerikai nagykövetet, akikkel beható tárgyalásokat folytatott. Vichyben is élénk a diplomáciai tevékenység.

A harcterek eseményei

Német hadijelentés

Berlin, szeptember 22.

A vezéri főhadiszállás keddi hadijelentése közli, hogy az ellenség Novoroszijszktól északnyugatra gyorsnaszadók és buvárhajó vadászok segítségével partraszállást kísérelt meg. A partraszállást a német erők megghusították. A német légierek nagy heveséggel támadták a Gellendzsi környéki ellenséges hadállásokat, valamint Tuapsze hajózási célpontjait.

A Kubán folyó és a Káspi tenger közötti területen mélyen tagolt, erősen elaknásított és kitünően kiépített ellenséges állásokat törtek át a németek és rohammal bevették Deiszköje városát.

Sztalingrádban elkeseredett szovjet ellenállás ellenére kemény közelharcokban újabb megerősített háztömböket foglaltak el a németek és sok foglyot ejtettek. A várostól északra lévő német záróállások ellen megismételt szovjet tehermentesítő támadások összeomlottak. Az ellenség 21 páncélost vesztett.

A doni arcvonalon német rohamegységek átkeltek a folyó keleti partjára és ott 35 szovjet hadállást pusztítottak el. A magyar csapatok az ellenség helyijellegű támadásait sikeresen verték vissza. Az ellenség elszüvedett nagy veszteségeinek hatása alatt Voronezs városa elleni támadásait nem ismételte meg, a várostól északnyugatra indított támadásai pedig összeomlottak. Rzev szakaszán újból nagy erővel ki-sérelt meg támadást az ellenség. A támadások egyrészt már csirájában elfojtotta a német hadsereg, más részüket pedig részben ellenlökés-ekkel verte vissza. Az ellenség 28 páncélost vesztett.

A Földközi tengeren a németek elsüllyesztettek egy 500 tonnás szállító vitorlást.

Az angol légierek a Dánia körüli tengerrész és a megszállt területek elleni zavaró támadási kísérleteik során hat gépet veszítettek. Könnyű német gépek Délanglia katonai célpontjait bombázták.

A magyar és német csapatok szilárd ellenállásán megghusultak az ellenség áttörési kísérletei

Berlin, szeptember 22.

A keddi hadijelentés kiegészítéseképpen közli a Német Távirati Iroda, hogy a középső arcvonalon magyar és német csapatok eredményesen hártották el az ellenség támadásait a Don mentén. Voronezs-tól északnyugatra súlyos veszteségeket szenvedett az ellenség támadásainak visszaverése során. A német és magyar csapatok szívós ellenállásán megtört az ellenség áttörési kísérlete. Az ellenség támadása különösen egy erdőség mentén volt heves.

Ára 10 fillér

TURUL FILMSZÍNHÁZ

TELEFON: 328

SZOMBAT—CSÜTÖRTÖK

ÖRSEGUÁLTAS

Főszerepben:

PÁGER ANTAL CSORTOS
GYULA HIDVÉGHY VALL

Pótműsor: magyar és olasz híradó.

Előadások kezdete: hétköznap 5 és 7 órakor,
vasárnap és ünnepnap 3, 5, 7 órakor.

WILLKIE MEGKEZDTE MOSZKVAI TANÁCSKOZÁSAIT

Amszterdam, szeptember 22.

Az angol hírszolgálat jelentése szerint Willkie az angol nagykövettel folytatott megbeszélésével megkezdte moszkvai tanácskozásait.

AMERIKA NÉPÉT ELŐKÉSZITIK A NAGYOBB ÁLDOZATOKRA

Donald Nelson amerikai termelésügyi vezető Cansas-Cytilben mondott beszédében azt hangsúlyozta, hogy Amerikának a jövőben az eddiginél sokkal nagyobb áldozatokat kell hoznia a háború érdekében. Ezek az áldozatok felül kell, hogy mulják Anglia erőfeszítéseit is.

MEGKEZDŐDÖTT AZ AMERIKAI VÉDELMI BIZOTTSÁG ÜLÉSE

Uruguay és Brazília határán Rivera városkában megkezdődött az amerikai védelmi bizottság ülése. A konferencián valamennyi dél-amerikai állam — Argentína is — képviselteti magát.

MÉG MINDIG TART A SPANYOL MINISZTERTANÁCS

A csütörtökön megkezdett spanyol minisztertanács még mindig tart. A minisztertanácson Franco elnököl.

NEMZETI FILMSZÍNHÁZ

TELEFON: 158.

Hétfő—Szerda

A kirchfeldi pap

Főszerepben:

Hans Járay, Hansi Storck

Pótműsor: Magyar és német híradók.

Keitel vezértábornagyot ünnepli a német sajtó születésnapja alkalmából

Berlin, szeptember 22.

Keitel vezértábornagy, a német főparancsnokság főnöke kedden töltötte be hatvanadik életévét. Születésnapja alkalmából az egész baráti Európa felkereste jókívánságaival az ősz vezértábornagyot, aki a Führer legbizalmasabb munkatársa.

Az egész német sajtó elsőoldalon közli a hatvanéves vezértábornagy fényképét és oldalas cikkekben méltatja a nagy érdemeket szerzett katona eddigi munkásságát és életét.

Kommunista térhódítás Svédországban

Berlin, szeptember 22.

Berlini politikai körökben élénk vita folyt a svédországi politikai választások eredményeivel kapcsolatban. Berlini politikai megfigyelők megítélése szerint a svéd választások tisztán belügyi vonatkozásúak, amelyek semmilyen külföldi államot közelebbről nem érinthetnek és nem érdekelnek. Ezuttal azonban mindaz, ami Svédország belpolitikájában történt és ami ott kitalakulóban van, nemcsak az új Európa hadatviselő és semleges államait készítette felfigyelni, hanem berlini politikai körök határozott véleménye szerint Németország közvéleménye is komoly figyelemmel kíséri a fejleményeket. A birodalmi fővárosban már hosszabb idő óta érdeklődéssel szemlélték a svédországi kommunista mozgalom propagandáját, amely az utóbbi hetekben szinte csúcspontot látszik elérni. Svédország politikai életében minden pontosan úgy következik be, ahogy a berlini politikai megfigyelők várták. A választások lezárása alkalmával kitűnt, hogy az eddig jelentékeny paraszt- és szociáldemokrata párt a kommunistapárttal szemben mind határozottabban tért veszt. Ezalkalommal a kommunista párt 16 mandátummal szaporodott, ebből 6 mandátum Stockholmra jutott.

A svéd politikai megnyilvánulások terén mindinkább olyan elemek jutnak jelentőséghez, amelyeknek már semmi vagy csak nagyon kevés közük van az ország semlegességi álláspontját védő hazafias alakulatokhoz. Berlini politikai körök további fejtegetésükben rámutatnak, a politikai fejlemények lélektani háttéréből arra lehet következtetni, hogy a kommunista párt mostani háromszoros mandátumszaporítása nem lezárult folyamat, hanem az a jövőben minden egyes svéd választás alkalmával erősödni fog annál is inkább, mert a svéd közvélemény lebecsüli a bolsevista veszedelmet. Német politikai körökben kijelentik, ezen a ponton válik a svéd választási eredmény a bolsevista világellenességgel szembeállított Európa számára is problémátikussá.

Nagyszabású tengeri és légitámadás készül a Koráli tengeren

A japánok lelőtték hat amerikai repülőerődöt

Bern, szeptember 22.

(NST) A Salamon szigetek vidékén amerikai repülőerődök japán hadihajó egységeket támadtak meg. A hadihajók védelmére sietett japán repülőgépek megtámadták az amerikai repülőerődöket és a 12 gép közül hatot lelőtték, egyet pedig leszállásra kényszerítettek.

Érdekesége az amerikai támadásnak, hogy az amerikai repülőgépek legalább 1000 kilométert tettek meg, hogy elérjék támadásuk célpontját. Olyan anyahajókat, amelyekről az amerikai repülőerődök felszállnak, legutóbb az Uj Hebridák vizein figyeltek meg a japánok.

Katonai körökben az amerikai vállalkozást olyan kísérletnek tekintik, amelynek az volt a célja, hogy újból megteremtse az összeköttetést az amerikai haderő és a Salamon szigetek között, elszigetelt amerikai csapatok között. Mint ismeretes, a japánok teljeseh elvágták ezeket az egységeket minden összeköttetésüktől. Az amerikai csapatok helyzete válságossá vált, annál

is inkább, mert míg az amerikaiak nem tudtak utánpótlást kapni, a japánok napról-napra jelentős újabb csapatokat tettek partra, anélkül, hogy az ellenség megzavarhatta volna ezeket a hadműveleteket.

Guadalcanal és Tulagi szigetén a japán csapatok teljes megsemmisítéssel fenyegetik az ott lévő amerikai erőket.

A Salamon szigeten is komolyra fordult az ausztráliai csapatok helyzete. A japánok tervszerű hadműveletekkel veszik birtokukba Port Moresby vidékét. A Milne öbölben ellanyhultak a hadműveletek, mert a japánok elérték támadásuk célját.

Ausztrália északi tartományainak bombázását tervszerűen folytatják a japánok.

Katonai körökben azt hiszik, hogy a Salamon szigetek vidékén cirkáló japán hadihajók elleni amerikai légitámadás bevezetője egy újabb nagyszabású koráltengeri tengeri és légitámadásnak.

Makacs harcok az utolsó sztalingrádi állásokért

A Szovjet előkészíti a világot küszöbönálló nagy vereségére

Berlinből jelenti a Német Távirati Iroda: Katonai helyről közlik: Az utóbbi napokban szovjet részről teljesen hihetetlen számokat közöltek azokról az állítólagos német veszteségekről, amelyeket a keleti arcvonal déli részén történt előretörésük közben emberben és anyagban szenvedtek. A német—szovjet háború eddigi tapasztalatai alapján ez azt jelenti, hogy a szovjet egy számára küszöbönálló nagy vereségre akarja előkészíteni a világot, mert minden esetben röviddel a vereségek bekövetkezése előtt hasonló csillagászati számokat közöl az ellenség veszteségeiről, hogy ezzel csökkentse a német sikerek hatását. (MTI)

Berlinből jelenti a Nemzetközi Sajtó tudósító: Német illetékes katonai helyről nyert értesülés szerint német támadó alakulatok a sztalingrádi arcvonal-szakaszon elérték az utolsó szovjet ellenállási fészkeket. Az ellenség makacsul védi állásait, a német páncélos alakulatok azonban ennek ellenére eredményesen előnyomultak. Az ellenség többhelyütt ellentámadásokat kísérelt meg, ezek azonban a német vonalak előtt összeomlottak.

Zürich jelentések szerint Sztalingrádban egy magaslati állás huzódik, amelyért most már napok óta a verdun Douomeau-erőd harcához hasonló rettenetes küzdelem folyik.

Ebben a harcban páncélosok is részt vesznek, míg a nyugati és délnyugati szá-

kaszon rommá lőtt házsorokban fényező- rökkel, kézigranátókkal és más könnyű fegyverekkel folyik a közelharc, úgyhogy a szemben álló rohamcsapatok állásai sokszor 10—20 méterre vannak egymástól és légi rajok egyik részről sem avatkozhatnak be.

A német légitámadások hatalmas veszteségeket okoztak Sztalingrád védőinek

Berlin, szeptember 22.

A Német Távirati Iroda jelenti, hogy a harci, zuhanóbombázó és csatarepülőgépek nagy rajai állandóan támogatják a Sztalingrádban heves utcai harcok közben előnyomuló német csapatokat. A légierők bombáikkal és tüzfegyverekkel nagy vereségeket okoznak az ellenségnek és sorra rombolják szét az ellenállási fészkeket.

Politikai foglyokat szabadítottak ki a börtönből a hindu tüntetők

(Stefani) Ideérkezett hírek szerint Madrasban, Kalkuttában és Ujdelhiben ismét nagyszámú hindu börtönöztek be az angol hatóságok. A letartóztatások foganatosítása során összeütkezésre került sor a karhatalom és a hindu tömegek között. A harcokban hat hindu meghalt,

tizen megsebesültek.

Bihar tartományban a hinduk megtámadták a börtönöket és kiszabadították a politikai foglyokat. A rendőrség sortűzet adott a hindukra. A harcokban hat hindu és egy angol rendőrtiszt életét veszítette.

ÜZENET A FRONTRA

Kállay Miklós a „Képes Táborig Ujság” legutóbbi számában az alábbi üzenetet küldte a keleti fronton küzdő honvédeknek:

A „Képes Táborig Ujság” a katonáknak szól, nekik íródik, akik messze, nagyon messze küzdenek, véreznek, de hangja éppen úgy szól az otthoniaknak is. Mert nagy baj lenne és nem is szabad soha sem megtörténnie, hogy az otthonlétük — elismerem, sokszor nehéz viszonyok között, de hála Istennek, még mindig elviselhető helyzetben — megfélemlítsenek a katonákról.

Akik kint vannak, országot védeni, sokmillió magyart oltalmazni mentek ki; sorsuk közös mindnyájunkéval. Az otthonlétüknek mindig a kintlevőkre kell gondolniuk, imádkozniuk kell értük és várniuk hazatértükre. Azoknak, akiket a sors arra jelölt ki, hogy a közösségért életüket tegyék kockára, ezt kell elsőrendű, elszánt, meg nem változtatható hivatásuknak tekinteniük. Gyáva, nem méltó a magyar honvéd névre az, aki nem ezt érzi kint a fronton; de hitvány áruló és utolsó volna az a nemzet és nép is, amely nem kész minden áldozatra azokért, akik érte küzdenek. Mindenki, aki nem segít a hadbavonultak rászorult hozzátartozóin, aki élelmiszert, csizmát, cipőt, ruhaneműt vagy bármit drágábban ad, mint amennyi az ára: hazááruló, a nemzeti kötelességteljesítés elől dezerált és a katonaszökevény sorsát érdemli.

— Sajnos — bármennyit is hangoztattam — későn ébredtünk tudatára, hogy komoly idők várnak reánk. Rettenetes harcok ott kint, az orosz végtelenségben és kemény megpróbáltatások itthon. De ma már mindenki láthatja, miről van szó. Kormányzóhelyettesünkkel az élen, legjobb fiaink halnak hősi halált. Aki nem érzi át, hogy milyen kötelességet ró ez az itthoniakra, azt meg kell erre tanítani. Erre azonban a kormányhatalom egymagában nem elég, ehhez az egész nemzet közszellemére van szükség.

Ezt a közszellemet kell felébreszteniünk és ezzel a közszellemmel kell a kormányhatalom teljes latbavetése mellett az országot a maga egészében odaállítani kint küzdő katonáink mellé. Ezt tekintem elsőrendű feladatunknak és kötelességemnek.

Az önzés szelleme, az egyéni érdekek hárszása lehetett valaha még polgári erény is. Ma azonban ezen túl vagyunk. Ma mindent, ami nem a közös célt szolgálja, ami kibuvás a kötelességteljesítés alól, félre kell állítanunk — ezt kinn vérző katonáink joggal meg is követelhetik.

A hazaküldött levél, a hazatérő szabadságos vagy sebesült katona pedig ne hozzon se csüggedést, se defetizmust az itthoniaknak! Ne terjesszen ijedelmet és pánikot! Nemcsak azért, mert erre semmi ok sincs, hanem azért, mert ez megszégyení a katonai eskünek, gyengítése a belső arcvonalnak, s aki ezt teszi, éppen olyan vétkező és bűnös, mint az, aki a hadrakelt katonára lelkét ahelyett, hogy erősítené, mindig hazug híreivel megfertőzi s a csüggedés szellemét önti belé. Itthoniak és ott kint lévők egyek vagyunk.

Nem azokat az időket éljük, amikor bárki is elkerülheti sorsát, amikor ki lehet bujni a kötelességteljesítés alól; ma szembe kell nézni a reánk kiszabott feladatokkal s aki erre nem önzént vállalkozik, az nem magyar, nem tisztességes, azt ki kell közösiitenünk magunk közül. Ez a társadalom feladata, a méltó büntetés pedig az államhatalom kötelessége.

— Nemcsak hiszem, de tudom és állítom, hogy népünk magára fog találni. A katona kint már megtalálta önmagát. Az itthoniakhoz pedig bizalommal fordulok és kérem őket, hogy új világról, új szellemről ne beszéljünk, hanem alakisuk is azt ki önmagunkban. Programokkal, zavarosan fogalmazott mondatokkal nem lehet egy nemzetet megmenteni.

A nemzetnek önmagának kell tudatára ébrednie hivatásának és elhivatottságának. Fanatikusan bizom benne, hogy az én magyar népem megérti ezt. Megérti, hogy léte, jövője nem pillanatnyi jólét, hanem anyagiakon mulik, hanem azon, hogy miképpen álljuk meg helyünket odakint a fronton és itthon az országban.

Ezen öröködni egyformán kötelességem nekem, kötelessége minden katonának kint a fronton és minden magyarnak otthon, az országban.

„...és lelőttünk egy Ratát is...” Bombázógéppel az ellenség fölött

(Honvéd haditudósító század.)

Készültségbe kerültünk. A készültség azt jelenti, hogy utána hamarosan jön a bevetésre szóló parancs. Ezuttal azonban a parancs késik. Hajnali háromtól várakozunk és még mindig semmi. Ténfergünk. Aztán elkezdődnek a „rémhírek”. Hogy köd van a Dön fölött s nem tudhatjuk, hol az első vonalunk s hol az ellenség...

Engem a századparancsnok nem is akar engedni... Nagyon veszélyes a föladat... Vadászkiéretre nem számíthatunk... Erős a légelhárítás... És vadászveszély is van...

Főlnézek az égre.
Fekete felhők gomolyognak.
Még csak ez hiányzott...

Nézem az órátmat:

— Félnyolc...

Most már más nem marad hátra, le kell vetni a kezeslábast, aztán lefekszem, magamra huzom a takarót és alszom bánatomban délig.

Már indulok is sátram felé, amikor kivágódik a parancsnoki épület ajtaja és kilép rajta Inokay százados. Felém kacsint:

— Mehettek végre, megjött a parancs...
Rohanok a repülőtérré. Már ott állanak a gépek, három Caproni bombázógép.

Még megkérdem a századost:

— Melyik géppel mehetek?

— Ha mindent akarsz látni, legokosabb, hogyha a bal kíséren mész...

Bemászom a baloldali gépbe. A többiek — Götz Antal és Cnutz hadapródormesterek, Talabér és Harsányi szakaszvezetők — a gépben vannak. Götz előrement a megfigyelő gondolába, Onutz a pilótaülésben dolgozik a motorokkal. Talabér a rádiót csavargatja, Harsányi pedig a géppuska mellé áll.

Körülnézek, hol tudnék jól elhelyezkedni? Szerencsére a Caproni olyan, mint valami színházi páholy. Alul, felül, oldalt csupa ablak a teste, látni belőle mindenfelé.

Götz élénken integet:

— Gyere ide előre!

Átvergődöm két magas korlátot, a rádió és villanyvezetékek labirintusán, át a vezetőülésen és előremászom a gömbölyű üveggondolába.

Hát innen aztán mindent látni...

Indulunk is.

Azaz csak indulnánk. Valami baj van a motorral. Tóni dolgozik, hull róla a veríték. Végre mégis megindulunk.

A másik két gép már messze jár. Felhuzunk ezer méterre. Hiába igyekszünk, a két gépet nem is látjuk. Valami bizonytalan érzés bele-beleszur a szívembe. Mégis más kötetelékben repülni és más egyedül... No most már mindegy...

Behuzunk a felhőbe. Ezerötszázon vagyunk. Jobbról és balról fekete ködök gomolyognak. Ha kinyulnék a gépből, bele tudnék markolni a felhőbe.

Kétezerötszázon érünk ki a sötétségből. Micsoda fény!

Ragyog a nap, aranylón, szikrázva. A felhők alattunk haragos hullámokban hömpölyögnek. Mintha tengeren usznánk.

Nézem a másik két gépet, nem látni semmit sehol.

Egyedül vagyunk, egészen egyedül.

Mulnak a percek...

Uszunk a ragyogásban, alattunk a felhők, fölöttünk a vakító kékség.

Götz hadapródormester felém hajol:

— Most vagyunk a Dön fölött... Mindjárt áttörünk a felhőkön és akkor...

Meg kell kapaszkodnom. Fejjel előrebukva zuhanunk lefelé. Ujra felhő. A hideg levegő becsüvit valahol a gépbe. Aztán esünk tovább, egyre lefelé. Most már érzem, melegebb lesz, langyos a levegő...

Egyszerre kiérünk a felhőből.

Alattunk a Dön!

Rácsaptunk a hidra.

Most nyílnak ki a bombatár ajtó. Sziszeg-

nek a bombakioldó szelepei. Hullanak a bombák. Gyors egymásutánban, mind a tizenkettő.

Megemelődik a gép orra. Nézek lefelé. Most érnek le a bombáink. Füst és robbanás csap föl. Lángok...

Fordulunk vissza.

Lent a hid lángokban áll. Hátrább a város füstöl. A másik két gép járhatott ott. Vajjon hol vannak most? Biztosan utban hazafelé...

De nem, ott a felhők közül most vágódik ki két gép. Nagyszerű együtt vagyunk megint...

Nem!

Még egy harmadik gép is előtűnik

Egyenesen felénk tartanak...

Götz ordít:

— Fordulni!... Bele a felhőbe!... Orosz vadászok...

A három gép egyenesen felénk tör. Egy felülről támad, kettő alulról. Sigestő csikok szállanak felénk. Lentől is fénycsikok törnek föl a magasba. Lő a szovjet légvédelem...

Hosszu sorozatok szikráznak a levegőben. Hátul a géppuskásunk Talabér szakaszvezető eresztette bele sorozatát a Ratába, elől a motoros géppuskák köpik a foszforcsikokat. Az orosz vadászok is lönek, ahogy csak tudnak.

Meleg pillanatok!

Talabér derékba kapja az egyik Ratát

Ujjongani szeretnék!

Mert az orosz vadász kigyullad. Hosszu füst uszály száll utána. A füstje először szép fehér, mint egy bucsuintegetésre emelt fehér keszkenő. Aztán komor feketére változik. Láng csap ki a törzséből. És hull lefelé. Kerengve, égve, füstölve.

A másik két vadász még mindig támad.

De elérjük a felhőt

És behuzunk...

Megmenekültünk...

Most aztán egyenesen hazafelé.

De ugy látszik, ma minden összejött. A futónk nem nyílik ki. Nem marad más hátra, hasra szállni. Hát ebből biztosan alapos lefordás lesz...

Megyünk megtenni a jelentést:

— Százados ur... a föladatot végrehajtottuk...

Nem tudom kivárni a jelentés végét, beletotnyeleskedem:

—...és még lelőttünk egy Ratát is...

Inokay százados elégedetten mosolyog.

Ugy látszik, a lefordás elmarad...

Pados Pál dr., karp. tizedes.

Bezárásban

a megjelenés után egy órával már olvashatja a Délvidéket. Kérje este az ujság-árústól, elsőnek tájékoztató minden eseményről.

A németek elsüllyesztették az Ottawa kanadai rombolót

Berlin, szeptember 22.

A Német Távirati Iroda jelenti, hogy német tengeralattjáró elsüllyesztette az Ottawa nevű kanadai rombolót.

Gibraltárba két brit romboló futott be súlyosan megrongált állapotban.

Zavargások Mexikóban

Lisszabon, szeptember 22.

Mexikói jelentések szerint Veracruzban súlyos zavargások fordultak elő, úgyhogy a mexikói kormány nagyobb katonai alakulatokat küldött a rend helyreállítására. A politikai zavargásoknak már is 13 halálos áldozata van. Közöttük egy szenátor és egy országgyűlési képviselő.

**Gondoskodjon családjáról,
kössön életbiztosítást, háboru esetére is érvényes!**

(MTI)

Az új Európáról

Irtta: Dekker Gyula

Ujabbban mindenütt úgy a vonaton mint a kávéházban, sőt a strandokon is az új Európáról lehet hallani, viszont kevés emberrel találkozom, aki hacsak pár szóval is, körvonalazta volna ezt az új Európát. Ugy látszik nem mernek hozzászólni a témához, gondoltam. De vajon miért? Megtaláltam a feleletet: mert sokan nem hisznek benne, sokan meg azt gondolják, majd nélkülem is megcsinálják. Tehát vagy elenségeink, vagy ami a legrosszabb, érdektelen emberek. Vannak akik azt hiszik, hogy minden tovább folyik majd a régi mederben, csak más ember ül majd a bársonyszékben, más jelvények fognak a már ugysis teletűzdelt kabátkihajtókra kerülni, más fogja azt a pénzt keresni, amit eddig az angol plutokraták zsákmányoltak a gyarmatokon és mindenki nyugodtan tovább kritizálhatja a törvényeket, a rendeleteket a kávéházakban. Hisz oly gyönyörű dolog, gondolják ők, elővenni a Budapesti Közlönyt és abban az új rendeleteket analizálni, taglalni s aztán megállapítani, hogy rosszak, mert — és utána jön egy szakszerű magyarázat, hogy miért.

Kritikára szükség van, mert nélküle nincs fejlődés! Ez tény s vitán felül áll, de nem váhat semmiestre sem facér tőzseügynökök foglalkozásával. A felelősség nélküli kritizálás volt és ma is a zsidóság legjobban bevált destrualó, bomlasztó eszköze. Évszázadok alatt sikerült is nekik a keresztény tömegeket úgy megfertőzni, hogy a nem szemita fajoknak született fegyelmezettsége és vezetőihez való bizalma megrendült. A zsidók már-már elérték céljukat, ideáljainkat mint: vallás, haza, becsület, a legutaltosabb módon sakterkésükkel boncolás alá vették és a szó legszorosabb értelmében bebizonyították, hogy ezek nincsenek és csak agybaajos álmódosók beszéltek és firkáltak róluk évezredek óta. És az emberek hittek egy olyan fajnak, egy olyan népnek, amely képtelen volt hosszabb ideig államot alkotni, ami legelemibb követelménye a történelemnek és ami talán a legfontosabb, nem tudott magának saját kulturát teremteni. Elég volt ebből, kiáltanak fel már mindenütt, s ha mást nem is csináltak volna a zsidók, csak ezt, akkor is megvan a jogunk ahhoz, hogy az új Európa felépítéséből őket kihagyjuk, hazánk és erkölcsünk védelmének érdekében. Ők és híveik azok, akik nem hisznek az új Európában.

A másik fajta ember a „majd nélkülem is megcsinálják”. Ezek azok, akiknek sem egyéni törekvéseik, sem politikai vagy szociális életük nincsen. Ők nem olvashnak vezércikkeket, politikai és harctéri összefoglalásokat vagy hadijelentéseket, nem azért, mintha nem értenék meg, hanem mert egy szerűen nem érdekli őket. Nekik sokkal érdekesebb egy kettős öngyilkosság vagy álarcos betörés, mint Tobruk vagy Rosztov elfoglalása, vagy 140 ezer tonna angol hajótér elsüllyesztése. Mi közöm nekem Rosztovhoz, vagy az angol tartályhajóhoz, vagy Szingapur bevételéhez? Oda ugysem jutok soha, petróleumra meg nincs szükségem, mert villanyvilágításom van. A politikát meg ugysem én csinálom. Nagy tévedésben vannak ezek, mert ahhoz, hogy eleget téssek nemzetem követeléseinek,

kell ismernem nemzetemnek és vezetőimnek politikai irányvonalát és ahhoz pedig, hogy szászázalékosan engedelmesskedjem, kell, hogy ismérjem vezetőim politikai fel fogását is.

Ez az alapja minden állampolgár életének és aki ennek nem tesz eleget, az épp olyan ellenség, mint az, aki kívülről akarja az állam békés fejlődését megakadályozni. Igen! Az új Európa embere az, aki feltétlen engedelmeskedik vezetőinek,

nem ismer osztálykülönbséget, nemcsak magának akar kulturéletet biztosítani, hanem minden más állampolgárnak.

Ebben az új Európában le kell mondani arról a bétéges individualizmusról, hogy „csak én” és le kell mondani arról a gondolatról, hogy az állam én értem van és én azért fizetek adót, hogy az állam védjen és eltartson. Nem! Nem azért az adóért véd meg és tart el az állam, hanem a munkámért amelyet a közért teszek.

A háboru befejezése csak az első lépés az új Európa felé. Kemény, önzetlen munka vár mindenkire, aki közöttünk akar maradni és velünk akar küzdeni. A háboru közeledik a vége felé, a győzelem előjele meg-megcsillan a rádió és újsághirekben. A győzelem napja el is fog jönni. Mit fognak azok csinálni, akik nem hittek benne és akiknek mindegy volt? Vajjon lesz-e idejük átkapcsolni, vajjon nem-e lesz késő és vajjon használhatók lesznek-e ezek a pallérok a nagy épület felépítésénél? Gondolkozzunk rajta.

KAZBEK

A Kazbek magasságban másodikkal jelölt csúcsa a Kaukázusnak. A roppant hegytömb, honnan a Kazbek égbe mered, nagy mennyiségben hasadozott sziklák tömege és barlangok végtelen sokasága. A barlangok jóformán át- és átkutatják a hegyóriást. A magaslati pontokon jégbarlangok gyűrűje övezi. Aztán következnek a kőbarlangok. Vannak több kilométer hosszúak is. Kazbek egész környéke alig erdős, terméketlen, sziklás talaj. Az apró falvak (aulok) lakói éppen csak tengetik életüket. Főként állattenyésztéssel és vadászattal foglalkoznak. A földművelés szűk korlátok közé szorított. A Kazbek vadjai közül kiemelkedően a turkosokat ejtik. Ez pedig rendkívül nehéz és veszélyes foglalkozás. A turok alig hozzáférhető sziklákon és jégbarlangokban tanyáznak. Potpás agancsuk van. Hallásuk és szaglásuk annyira kifinomult, hogy a legcsekélyebb neszre vagy szélhordott emberszagra villámgyorsan eltűnnek a láthatárról.

Kazbek nevezetességei közé tartozik a hatalmas hegytömb sziklaszirtjein épült és nehezen megközelíthető, magányos kolostorok nagy száma. A nevezetesebbek közé tartozik a hatodik században szent Styepán által alapított rend és kolostor. A hegylakók előszeretettel beszélnek egy — a Kazbek hozzáférhetetlen csúcán épült, — ősrégi kolostorról, hol szent ereklyéket őriznek.

Tudvalevő, hogy a Kaukázus a legendák világa. Ezeknek a legendáknak több esetben némi támpontjuk is van. 1811-ben Parrot professzor a kazbeki expedíció alkalmával szokatlan nagyméretű kőkeresztre s mellette magas falomla-

dokra talált. Egy nagyöblűnek tetsző barlangot is felfedezett, melynek bejáratát két emberkez alkotta roppant kölemez zárt. Elmozdíthatatlan volt. 1889-ben Pasztuhov orosz turista sikeresen feljutott Kazbek csúcstetőre. Fényképfelvételket készített és megállapította, hogy a csúcstető: kráter. A Kazbek-csúcsot kozáksapkához is hasonlítják. A kráter szája: a szokott, szabályos, lapos tető. Oldalairól pedig — a jégbarlangok övezetén — úgy zuhog le a rengeteg apró patakokban szakadó vizsugár, mint a kozáksapka lengő prémje lebeg annak magas oldaláról.

A Kazbekről grandiózus kilátás nyílik a gerinc-vonal fantasztikus szépségére, a lejtős hegy hátakra és a beékelv viruló völgynyelvekre. A Kazbek a jégbarlangok övezetétől lóháton megközelíthető. A hegyvidék lakossága szórványos. Sajátos ősi szokásaikat és öltözéküket megtartották. A gruzin- és oszétin-törzsek szájhagyományai közül nem érdektelen az egyik barlangkolostorról szóló következő legenda:

Hét jámbor remete élt együtt a szélesöblű és természetalkotta fülke-cellákkal ellátott barlangkolostorban.

Közülük egy — a legöregebb — Istennek választott szolgálja volt. Ennek jelét is adta az Ur, mikor reggelenként a remete imáját végezte, napsugár keskeny csikja hatolt barlangcellájába belsejébe, s ilyenkor az Istennek tetsző férfi a fénycsikra akasztotta kotomkáját, azaz ima talárját, annak a zseibeiben lévő szent könyvekkel együtt.

— És csodák csodája, — a napsugár megtartotta a talárt!

— Nosszal! Ezt látva, nagy irigység keletkezett jámbor társainak szívében.

— Hogyne! Végül szent lesz az öreg és felmagasztosul. Azt már nem!

Szövetkeztek ellene. Elhatározták, hogy valamilyen módon elveszítik. — Az ördög nem alszik — gondolták — és...

...és egyszer éjfél tájt eltévedt csábítóan szép, fiatal nő kért bebocsátást az öregtől annak cellájába. A szent életű férfi sokáig szobott, ellentállt, de végül is kit nem győznek le a szép szemek könnyei?

Nagysokára engedett. A gyönyörű nő fázott a barlang-fülkében. Kereste a remete hőmérsékletét, testének melegét, mi őt is átmelegítse. Egyre közelebb és közelebb huzódott az öreghez. Vállára tette kezét.

A remete zavarba jött... Alig pirkadt, felébredt az öreg. A szép nő mosolyogva nézett reá. A következő pillanatban már kipenderült a barlangcellából, s hangos nevetéssel, nótázással iramodott lefelé a hegy lejtőjén.

Az öreg felugrott fekhelyéről. A napsugár már beszökött a cellába. A remete szokása szerint sietett a szent könyvekkel terhelt talárt a fénycsikra akasztani.

De... ő! A napsugár nem engedelmeskedett. A sullyal terhelt talár lármát verve esett a földre. Az öreg tudta az okát. Meggértette. Szomorúság szakadt lelkére. Eltűnt a kolostorból és megkezdte vezeklését...

De csakhamar eltűntek onnan ármányos társai is, kik őt megejtették. A kolostor lakatlan maradt.

Kazbek. Te egetverő sziklaóriás! Most új titkok, új regék születnek kölekedben. Jégvilágod a kubányi és tyereki kozáksapkára tekint. Biztatóan mondja:

— Én is várom a felszabadulás lobogóját.

G. W. BOBROW.

Rotterdam ujjáépítése

Még mindnyájunk élénk emlékezetében van a nyugati hadjáratban szétrombolt városok képe. A pusztulások mérvéről akkoriban természetesen nem lehetett részleteket közölni. Most érkezett hozzánk az első ilyenfajta híradás. Nem régebbe tartott ugyanis dr. ing. H. Müller, Rotterdam főpolgármestere a Német-Holland Társaság meghívására előadást a város ujjáépítéséről. Az általa felemlített adatokból fogalmat nyerhetünk a háboru okozta károkról.

„Az 1940. évi háboruban elpusztult terület nagysága Rotterdamban mintegy 158 hektárra becsülhető, rajta 11.000 házzal. Ezekben kerek 25.000 lakás volt. Ahol ez a negyedszázézer lakás a föld színéről eltűnt, most egy egészen új városrészt építünk fel 10.000 család részére alkalmas lakóhellyel, további lakótelepeket pedig a város szélén és a Maas folyó balpartján létesítünk. Magától értetődik, hogy az emberek elhelyezése igen súlyos probléma volt. A hajléktalanná vált 77.000 ember közül kb. 10.000 egyedül lakott, aki tehát könnyen helyet tudott találni magának másfelé. 67.000 ember részére kellett feltétlenül sürgős hajlékról gondoskodni. A város többi részében akkor 8.000 lakás állt üresen, ezekbe azonnal beköltöztettünk 30.000 embert. A megmaradó 37.000-ból is lakásra talált még 23.000, úgyhogy végül 14.000 ember részére fogtunk építkezésbe. Először is a város különböző részeiben 278 szükséglakást és 238 szükségbarakkot létesítettünk.

Már május 30-án, vagyis öt nappal Hollandia fegyverletétele után azonban hozzáálltunk az ujjáépítő tervek kidolgozásához. Ez már természetesen teljesen a modern városépítéssel elgondolásai szerint történt. Az elpusztult utcák helyén hatalmas modern lakóházak épülnek, de a tervek közt szerepel a régóta nélkülözött központi pályaudvar, valamint a tengeri áradások ellen védő építmények megalkotása is. Az utcák és terek vonalvezetése gondol a jövőd forgalomra és a házak között hatalmas parkok fognak zöldelni.”

A főpolgármester szerint ennek az óriási építő programnak megvalósításához 15 év szükséges, amennyire a háborus viszonyok ezt megengedik. De a város ujjáépítését mindenáron véghez kell vinni, mert Rotterdam lesz a háboru utáni Európának egyik legfontosabb kikötője. (TEK)

Kövesutat kér Csonoplya

A 12 kilométer hosszú határból az őszi esőzések idején nem tudják betakarítani a termést / Földet osztanak ki a csonoplyai szegények között

Csonoplya, szeptember 22.

Zombor alatt fekszik, learatott kenderföldek mellett víz a kanyargós kövesut, amely nincs a legjobb állapotban. Napraforgóátlak mellett a kukoricaföldeken nagy az élénkség, már törnek, s megrakott szekerek nyikorognak a falu felé.

Csonoplya nagy község. Lakosainak száma 4846, ebből 1998 magyar, 2555 német, a többiek bunyevácok. Az 1900 népszámláláskor 4861 lélek lakott a községben. A magyarok száma örvendően szaporodik. Majdnem minden családban több gyermek van, de nem ritka az öt hatgyermekes család sem.

Csonoplya neve valamikor Csonoklia volt, s a török korban változott át a mai alakjára. 1399-ben Czobor család birtokaként említik. Csonoklia a török defterekben is előfordul, csak hogy megváltozott névvel. A község 1721-ben még pusztá volt. A határország korában a köz-

ség a zombori sánchoz tartozott. Később szerbek telepedtek le Csonoplyára, s csak 1752-ben telepítettek ide 100 magyar családot.

Az akkori irások megemlítik, hogy a község nagyon elhanyagolt, az utcák szabálytalanok, házai rend nélkül, nagyrészt hanyagul vannak építve. Ma már teljesen megváltozott a község képe. Semmi rendellenességet nem tapasztal az idegen, ha végigjárja az utcákat. Olyan mind minden bácskai község, széles, poros utcák, fehérre meszelt kiblis házak, a legények csizmában járnak vasárnap, s megállnak a templom előtt, ahol elbeszélgetnek.

A községet rendbeszedte Eimann Károly vezető jegyző, aki olyan sokat szenvedett a megszállás 23 esztendeje alatt. Mellette Dobi Antal községi bíró dolgozik fáradhatatlanul az előjáróság élén.

Utak kellenek

Elmondja Eimann Károly vezető jegyző a falu történetét, vizsgálja a jelenlegi helyzetet is. A csonoplyai magyarság egyetértésben él a németiséggel. Szorgalmasan dolgozik, küzd a megélhetésért. Most a földigénylések folynak.

394 jelentkező van, összesen 632 hold földet osztanak ki ezek között. Ebből 378 hold a község földje.

A megszállás alatt nagyon elhanyagolták a községet. Azokat, akik tettek volna a község érdekében valamit, a háttérbe szorították, nem engedték szóhoz jutni. Most dolgozni kell, mindent megtenni a község fejlődése érdekében. A háború megnehezíti ezt a munkát. Csonoplyának elsősorban műutakra van nagy szüksége. A határ 12 kilométeres, s Pacsér felé földes az út. Ha megindul az őszi esőzés,

akkor agyig süppednek a sárba a szekerek, s nagyobb terhet be sem lehet hordani. A szánt, az őszi takarmányt sokszor csak a legnagyobb erőfeszítések árán tudják be szállítani a községbe.

Nagyon kellene a műut Kerény—Csonoplya és Nemesmilitics között is.

— Egészségházat kapunk, mondotta a jegyző.

Iskolát építeni kellene.

A központi iskola, a templommal szemben, összedőlt. A szerbek nem fordítottak rá semmi gondot, s annyira megrongálódott, hogy egy napon bedőltek a falai. Most építeni kellene, de miből? A pótladó 120 százalékos.

A Gazdakör elnöke, Lengyel István, elmondta, hogy nem kapnak fát és műtrágyát. Hatvagon fára beszedte a pénzt a Gazdakör, de most vissza kell fizetni, mert a fa nem érkezik meg sehogysem.

A községben eredményes munkát fejt ki a DMKSz fiókja is, Krizsán János elnökkel az élén. A MÉP-nek, a Tűzharcosoknak és a Turáni Vadászok egyesületének vitéz Galambos András az elnöke.

A község népe szorgalmas, s ha az egyetértést a németek és a magyarok között nem zavarja semmi, akkor a fejlődés nem is marad el.

Titokzatos sirokat tártak fel Zombor határában

Nyolcvan-száz év előtt ruha és koporsó nélkül temették el a feltárt sírok lakóit

Zombor határában egy építkezésnél sírokra bukkantak a munkások. Az esetről azonnal értesítették a zombori kir. ügyéséget, amely bizottságot küldött ki a helyszínre. A bizottság tagjai dr. Aradszki Iván helyettes vizsgálóbíró, dr. Szirányi László kir. ügyész, dr. Dunszt Ferenc megyei tisztiorvos és dr. Boda Vilmos rendőrtiszt fogalmazó voltak. A bizottság megejtette a vizsgálatot, amelynek eredménye most vált ismeretessé.

A kiszállt bizottság megállapította, hogy az építkezések során eddig 30 sírt tártak fel, amelyek mintegy 500 méter hosszúságban szabályosan fekszenek egymás mellett. A sírokban a csontokon kívül semmitsem találtak, amiből következtetéseket vonhatott volna le a bizottság. Jellemző, hogy még ruhadarabokat, gom-

bokat, vagy más efélet sem találtak a sírokban, sem pedig fa maradványokat, amiből arra lehet következtetni, hogy a halottakat ruhátlanul és koporsó nélkül temették el.

Orvosszakértői vélemény szerint a holttestek 80—100 éve fekdhetnek a sírokban. Felnőtt férfiak csontjain kívül női és gyermek csontokat is találtak. Tekintet fel arra, hogy — mint előbb megemlítettük — a sírokban semmi olyan tárgyat nem találtak, amely megkönnyítené a vizsgálatot, nem lehetett megállapítani pontosan, hogy a kétségtelenül alkalmi temető halottai mikor és milyen körülmények között haltak meg. Valószínűnek látszik, hogy vagy az 1848-as szabadságharc, vagy pedig valamely járvány áldozatairól van szó.

Segítségére szorul

az egykor nagyhirű bezdáni műszövőipar

Bezdan, szeptember 22.

A műszövőipar jelentős gazdasági tényező volt Bezdanban. Messze vidéken híre járt annak, hogy a bezdáni asztalkendők, ágyterítők, ágyneműk, abroszok és tűrűközők a legjobbak. Mintájuk is szem-

revaló volt, himzésük pedig a legfinomabb munka. Így Belgrádban, Zágrádban, Eszéken, s a Bácskában is, a nagyobb városokban, Ujvidéken, Zomborban és Szabadkán a jobb üzletekben mindenhol megtalálták a bezdáni műszövőök által előállított erős

vásznat, damasztot, a finommintájú asztalkendőt és az izléses ágyterítőt.

A községben 15 műszövő dolgozott. Vannak műszövő dinasztiaiak, akiknek már öregapjuk is a szövészek mellett dolgozott, előbb egy szövészekben egyedül, azután két szövészek sem győzte a munkát, s ki kellett bővíteni az üzemet. Segédek dolgoztak, ötven-tizen, s az utóbbi években egy szövőiparos 120 embert is foglalkoztatott és állandóan dolgozott, zakatolt a 12 szövészek.

Horváth Béla 12 szövészekkel dolgozott még két esztendővel ezelőtt is. Utáta a legnagyobb üzeme Schmidt Jánosnak volt. Ma már azonban haldoklik a műszövőipar. Alig egy-két szövészek működik a községben.

Magyarországon máshol sehol sincs ilyen fejlett szövőipar. S a munka, ami innen kikerül, az minden tekintetben elsőrangú.

Sok családnak adott kenyeret a műszövőipar. Már fiatal leányokat is foglalkoztatott. Ezek kézimunkáztak. Hazavitték az anyagot és otthon dolgoztak ráérő idejükben, s igen szépen kerestek. A segédek nagyrészt most a zombori szövődék foglalkoztatják, de sokan a fővárosba költöztek. A bezdáni szövészek pedig állnak, mert nincs elég anyag.

Az utóbbi években a volt Csehszlovákiából kaptak anyagot, később azonban szállítási nehézségek merültek fel és egymásután álltak le a székek és vándoroztak el Bezdanból a munkások.

Ma még egyes szövőiparosnál található raktáron a régi jó áruból, de annak már háromszorosan felment az ára. A megrendelések is elmaradtak. Inkább gyári árut vesznek ma, mert az olcsóbb s ha sokszor gyenge imitáció is, sokszor divatosabb színekben és mintákban.

A bezdáni szövőipar sok magyar embernek adott biztos kenyeret, s ezért nagy segítségére semmi áldozatot sem kellene ki mérni. Elsősorban a munkához szükséges anyagot kellene biztosítani a műszövőök részére, másodsorban pedig piacot biztosítani az árunak.

Olcsó anyagbeszerzéssel versenyképessé kell tenni a bezdáni műszövőök áruját, iparunk fejlesztéséhez pedig minden segítséget meg kell adni.

Érdekes apróságok

Franciaországban megreformálták a fiatalok büntetésére vonatkozó törvényeket. Az új törvény védőintézkedéseket tartalmaz a 18 évnél fiatalabb bűnözőkkel szemben. Kimondja, hogy a fiatalokat a vizsgálat alatt nem lehet fogságban tartani, hanem a szülők, a bizalmi emberek, vagy pedig a nevelésügyi minisztérium ellenőrzése alatt álló szervezetek oltalma alá kell helyezni. Az ítélet meghozatala előtt ujonnan létesítendő orvosi és lélektani intézetek pontos megfigyeléseket készítenek minden bűnözőről. Mivel a törvény alapvetően elismeri, hogy a fiatal bűnöző nem felelős tettéért, az ítélet után nem börtönbe, hanem modern nevelőintézetbe kerül, amely igyekszik a társadalom hasznos tagjává tenni a megtévedt fiatalokat.

A legutolsó három kemény tél után, amely Közép- és Kelet-Európa gyümölcsfaállományában súlyosan pusztított, Németország nagyvonalú intézkedéseket tesz nem csak a fagyokozta hiányok pótlására, hanem egyúttal a gyümölcsfaállomány fejlesztésére is. A jövőben azokat az utcákat és mezeti utakat is gyümölcsfasorok szegélyezik, amelyek eddig pusztán állottak. A csemetékről és a kártevők elleni védekezésről, mint például motoros fecskendő beszerzéséről, a községeknek kell gondoskodniuk. Számos község máris kimondta, hogy egyetlen dűlötje sem maradhat gyümölcsfák nélkül.

A Baross Szövetség

hirei

TEXTILKERESKEDŐK ÉS KONFEKCIÓSOK FIGYELMÉBE

A Textilközpont a keresztény textil kis- és nagykereskedők, valamint konfekciósok áruellátásának érdekében arra kötelezte a gyárakat, hogy szeptember 1-től illetve szeptember 15-től kezdve csak az általa megjelölt keretben szolgálhatják ki az egyes gyárak a zsidó textileseket és konfekciósokat.

Tehnikai akadályok folytán azonban a Textil Központ kénytelen volt úgy rendelkezni, hogy ezen rendelkezés csak október 1-én lép hatályba. Erre vonatkozólag a Textil Központ értesítette a Baross Szövetséget, hogy a keresztény textil kiskereskedők és konfekciósok áruellátásának rendezése végett úgy rendelkezett, hogy a textilgyárakra bizza, hogy a jövőben a keresztény kistextil kereskedők és konfekciósok közül kit óhajtanak vevőként megtartani és kit nem.

Ezért felhívjuk az érdekelt kereskedők figyelmét, hogy akik közvetlenül gyártól akarják beszerezni áruszükségletüket, leg hamarabb lépjenek érintkezésbe az érdekelt textilgyárakkal, hogy őket vegyék fel vevőink névjegyzékébe.

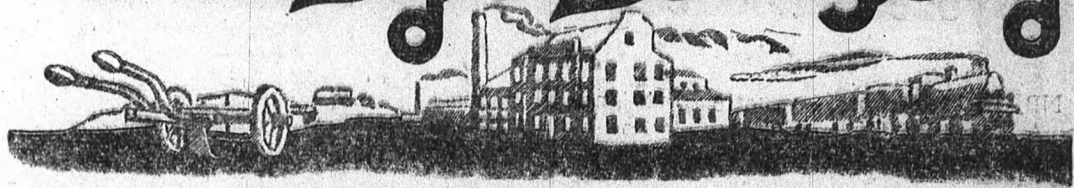
ELŐFIZETÉSGYŪJTÓ VAGY SZERVEZŐ ÜGYNÖK ARCKÉPES IGAZOLÓKÖNYVE

A 3980/1942. M. E. számú rendelet alkalmazása szempontjából az előfizettséggyűjtő, vagy szervező ügynökök (utazási, üzletszerzők, képviselők) ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint bármely más iparosnak vagy kereskedőnek ügynökei. Az előfizetések gyűjtése, illetőleg hirdetések szerzése kereskedelmi tevékenységnek minősül, tehát az ezzel foglalkozó személyek — akár jutalék, akár állandó összegű fizetés ellenében teljesítik munkájukat — a 3980/1942. M. E. számú rendeletnek megfelelően arcképes igazolókönyvvel látandók el.

A szőlő és bor értékesítése. A Borgazdasági Tanács báró Waldbott Kelemen felsőházi tag, elnök elnökletével ülést tartott. Báró Waldbott Kelemen elnöki megnyitójában azt hangsúlyozta, hogy a szüretkor megállapítandó intervenció mustáraknak olyanoknak kell lenni, hogy a termelési költségeknek megfelelően. Semmi esetre sem szabad előfordulni annak, hogy az eladott árak visszaesszenek. Dr. Konkoly-Thege Sándor államtitkár arra mutatott rá, hogy egy a földművelésügyi miniszter, mint pedig az illetékes ügyosztály minden lehető intézkedést megtett arra nézve, hogy a szüreti értékesítésben zavar ne állhasson elő. Gondoskodás történt a megfelelő tökéletes rendelkezésbocsátásáról, de a gazdasági családok fegyvermezzetségen is múlik, hogy az áratorlódások tartósan ne következzenek be. Számos hozzászólás után a Magyar Szőlősgazdák és Hegyközségek Országos Egyesületének igazgatója, Rónay Ernő feleltette, hogy a sebesült honvédek nehéz borokkal való ellátása céljából az Egyesület karitativ akciót indított és kérte a jelenlévő hegyközségi tanácselnökök téren való támogatását.

Megindult a lecsőexport. A hazai konzervgyárak már az elmúlt években is nagyobb mennyiségű paradicsompürét vittek ki külföldre. Az idén, mint értesülünk, a gyárak tekintettel a nagyobb paradicsom- és zöldséppaprikatermeszre, tekintélyes mennyiségben dolgozták fel ezt a két cikket lecsóvá, amelyet ugyancsak a külföldre akarnak kiszállítani. Főleg Svájcba és a Skandináv államokból mutatkozik érdeklődés a magyar lecsó iránt. Kisebbszállítványok a skandináv piacokra már megérkeztek.

Közgazdaság

Hogyan kerülhetnek a zsidó haszonbérletek kisemberek kezére

A kormány rendeletével kapcsolatosan az Országos Szociális Felügyelőség körrendeletben hívta fel a közjóléti szövetkezeteket, hogy az 1942. XV. t.-c. alapján felmondható zsidó haszonbérletek átvételére tegyék meg a szükséges előkészületeket. Ugyanis a keresztény földbirtokosok között többen lesznek olyanok, akik egyéni vagy családi körülményeiknél fogva nem tudnak vagy nem akarnak ingatlanjaikon házi kezelést folytatni, ha tehát zsidó bérlőiknek fel is mondanak, földjeiket továbbra is haszonbérletbe adják. A bérbeadás azonban sok veszéllyel jár, a földtulajdonosnak külön-külön kell egyezkedniük a kisbérlőkkel, akikkel szemben bizonyos bizalmatlansággal is viselkednek és a kikötött haszonbért sem látják velük szemben biztosítottak. Ennek a nehézségnek a leküzdésében — különösen azokon a vidékeken, ahol nagy a földínség és fontos szociális érdek fűződik ahhoz, hogy az eddig zsidó kézben tartott haszonbérleteket a terjeszkedésükben akadályozott földmivelő lakosság szegényebb rétegei szerezhessék meg, — vár fontos szerep a közjóléti szövetkezetekre.

A bérbeadó földbirtokosok bizonyára egészen más álláspontot foglalnak el, ha akad megbízható intézmény, amely a bér-

beadó és bérlő között állva, egyrészt biztosítékot nyújt a bérleti szerződés betartására, másrészt megteremti azokat a feltételeket, amelyek a kishaszonbérletki bérbeadásához szükségesek. Erre a szerepre a közjóléti szövetkezet kiválóan alkalmas és így nagymértékben elősegítheti a fentemlített törvénynek azt a törekvését, hogy a zsidó haszonbérletek kisemberek kezére kerüljenek. Ahol tehát lehetőség nyílik sokgyermekes földmivesszaladók kishaszonbérlethez való juttatására, a közjóléti szövetkezet tárgyalja le a tulajdonosokkal a bérbeadás körülményeit. Az említett törvény értelmében a zsidó bérlőtől kívánni lehet a gazdasági felszerelés átadását is, ami által a kisemberek gazdálkodásának megszervezése gyorsabban és könnyebben megoldható. A közjóléti szövetkezetek révén megalakított kishaszonbérleti csoportok már a gyakorlati életben kipróbált és kitűnően bevált kishaszonbérleti szabályzat szerint működnek. Ennek alapján a haszonbérleti csoport tagjai a gazdasági évvégén megkapják az üzemi nyereséget is, ez pedig későbbi önállósodásuk anyagi alapját jelentheti. A fentiek szerint tehát a közjóléti szövetkezetek ismét egy lépéssel segítik elő, hogy a zsidót elhárító magyar föld azé legyen, aki azt vérevel védte.

Október elején három új árplakát jelenik meg

A fekete piac letörésével kapcsolatos intézkedések most vannak előkészítés alatt. Az kétségtelen, hogy az egész árfelügyelet szélesíteni kívánják.

A kereskedőtársadalomra is különleges feladatok várnak a fekete piac elleni harcban. Első és főkötelessége minden kereskedőnek, hogy ő se vásároljon drágábban. Másik követelmény, hogy készleteit egyenletesen és igazságosan ossza szét. Ennek biztosítására különböző rajonirozási tervek készülnek.

Az árfelügyeletet szolgálják azok az

árplakátok, amelyeket kb. egy évvel ezelőtt bocsátott ki elsősorban az Árhivatal.

Mint az OMKE értesül, rövidesen három új árplakát

jelenik meg, amelyben a legutóbb megállapított helyi árakat közlik hivatalosan. A hentesárkról, a fűszerekről és a csemegékről készül egy-egy nagy plakát. Ezeket október elejére juttatják el a vidéki hatóságokhoz szétosztás, kifüggesztés céljából. Ez a három új árplakát a vidéken valószínűleg zöld és rózsaszínű papíron készül.

A Délvidék rosttermelésének új irányítása

Hazai textiliparunknak rendkívüli nyeresége a bácskai textilipar és a bácskai ipari növénytermelő területek visszatérére. A kormány, de az ipar is, állandóan óriási erőfeszítéseket tesz, hogy a Délvidék textiltermelését minél szervezettebben kapcsolja be az anyaország gazdasági verberingésbe. A bácskai területtermelés szervezésének a hazai termeléssel különösen aktuális most, amikor küszöbön áll a len- és kenderrostok őszi árnegállapítása.

Nagy nehézségeket okozott eddig az, hogy a Bácskában rendkívül sokféle minőségű kendertermelték. A bácskai minőségek száma közel 50, ezzel szemben az anyaországban csak alig tíz rostféléseget termelnek.

Illetékes hatóságok most célul tűzték ki, hogy a bácskai ipar minőségeinek sok-

féléseit csökkentse és elfogadtassa vele is azokat a fajtákat, amelyeket a bőséges rendelkezésre álló hazai tapasztalatok alapján a legmegfelelőbbeknek találtak. Ebben a vonatkozásban nagyszabású adatgyűjtő és tájékoztató munka indult meg. Ennek eredményes voltától függ, hogy mennyire lehet egységesíteni a Délvidék és az ország rosttermelését. Természetesen a délvidéki termelés típusainak csökkentésével párhuzamosan a minőség emelésére is törekvésnek.

Örömet okoz harctéren küzdő honvédeknek, ismerősöknek, ha rendszeresen küldi nekik a „Délvidéket”.

SPORT

Győzelmet harcolt ki Temerin Ujvidéken

Temerini TC—Ujvidéki VAK 2:1 (1:1)

NB. III. mérkőzés, vezette Sztojánovics. A Temerini TC nem komplett csapattal állt ki a mezőnyre, de ennek ellenére győzött. A TTC felállítása a következő volt: Kollár, Nagy II., Horváth, Szerencsés, Prokai, Surján, Péter, Nagy I., Toldi, Pethő, Sörös.

A mérkőzés mindvégig izgalmas és változatos volt. Mindjárt a játék elején látszott hogy a két csapat egymáshoz méltó ellenfél, s hogy egyenlő erőt képviselnek. A TTC állandó támadásokat vezetett, s ezekből a támadásokból minden játékos kivette részét. Az UVAK védelem azonban mentett. A 30. percben Nagy II. egy pillanatra szabadon hagyta Kovácsot, aki kiugrik és 16 méterről védhetetlen gólt lőtt. Ezután változatlan mezőnyjáték folyik. Öt perc múlva a TTC Toldi révén kiegyenlít. A félidő végéig az UVAK többször felnyomul, de eredmény nélkül.

A szünet után a TTC majdnem állandó fölényben volt, támadást támadás után vezet, de a labda mindig az ellenfél kapusánál köt ki. A 16. percben Pethő átadását Toldi kapja, fut a labdával, de a kapu közelében szabálytalanul feltartóztatják. A bíró mindezt nem veszi észre. Emiatt a szurkolók erősen kikelnek a bíró ellen, a játékosok hangulata is leromlik. Az ujvidéki vasutasok nagyon durván kezdenek játszani, hogy fékezék a TTC nagy támadásait. A 27. percben Nagy I. megszökik egy labdával szépen bead, Toldi átadja Sörösnek, aki közvetlen közelről védhetetlen gólt lő.

A 32. percben Pethő átadja a labdát Toldinak, aki lefut vele, de a lövés pillanatában lefogják, de ennek ellenére a hálóba köt ki a labda. A közönség legnagyobb meglepetésére a bíró szabadrugást ítél a 16-osról Toldi a sorsfalba rugja a labdát. Az utolsó percekben még több gólhelyzett kínálkozik, de a TTC ezt már nem tudta kihasználni. A TTC-ből különösen kitűnt Kollár, Toldi, Sörös és Surján.

A Temerini TC szerdán és pénteken fájta edzéseit. Az egyesület hivatalos lapja a Délvidék.

TEMERIN

Turja—TTC II, 3:0 (3:1). A TTC második csapata Turijával állt szemben. A TTC csapatának ez volt az első mérkőzése, s már itt látszott, hogy jó erőkből áll a csapat.

KULA

KAFC Cseryenka 5:2 (2:0). I. oszt. vezette Musin. A kulai csapat fölényesen játszott a cseryenkai együttese, amely nem volt méltó ellenfele. A győzelem megérdemelt. Góllövő Méri (3) és Trem (2).

ÓBECSE

Bocskai II.—Ada 2:2 (0:1). I. oszt. vezette Dévényi. Az első félidőben Ada nagy szerű játékot mutatott, fölényben volt egész a szünetig. A második félidő a hazai csapat fölényét hozta. Az óbecsei csapat magára talált és megszerezte a vezetést. Góllövők: Alarich és Sági, illetve Vályai (2), jó Sági, Balázs, Szamosi és Ragacs.

SZABADKA

SzAFC—MTE 1:0 (1:0). Vezette Tóth. Sz. Törekvés—KAS 4:3 (1:2). I. oszt. Vezette Molnár.

SZENTTAMÁS

Csaba FC—Moholi AC 5:1 (2:1). I. oszt. A Csaba megérdemelte a győzelmet.

ZENTA

ZAKII—Szabadkai Move II. 7:0 (4:0).

UJVIDÉK

U. Törekvés—Duna 4:2 (2:2). Vezette Bodor.

Játékvezetői tanfolyam kezdődik Szabadkán. Szeptember 30-án Szabadkán játékvezetői tanfolyam indul. Felhívják azokat a sportembereket, volt játékosokat,

akik részt akarnak venni a tanfolyamon, hogy jelentkezzenek az Alosztálynál.

Honvédnapot rendez a Temerini TC. Szeptember 27-én a Temerini TC honvédnapot rendez. Ezen a napon a Zombori SE játszik Temerinben. A mérkőzés elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

NB III. ALFOLDI CSOPORT A III. FORDULÓ UTÁN:

1. Ujszegedi T. C.	3 3 — —	14:5 6
2. Békéscsabai M. A. V.	3 2 1 —	10:3 5
3. Bajai T. I. S. E.	3 2 1 —	8:3 5
4. Szabadkai Sport MOVE	3 2 — 1	8:4 4
5. Bácska, Szabadka	3 2 — 1	6:5 4
6. Zombori S. E.	3 1 1 1	11:7 3
7. Temerini T. C.	3 1 1 1	6:8 3
8. Makói A. K.	3 1 — 2	8:8 2
9. Bácsalmási MOVE	3 — 2 1	5:6 2
10. Mezőkovácsháza T. E.	3 — 2 1	5:0 2
11. Szentesi M. Á. V.	3 1 — 2	7:12 2
12. Bezdáni S. E.	3 — 2 1	3:10 2
13. Ujvidéki M. A. V.	3 1 — 2	5:10 1
14. Zombori T. K. MOVE	3 — 1 2	3:9 1

Szerdán kezdődik a német-olasz-magyar válogatott ökölvívó viadai

A magyar sportélet legnagyobb eseményét szerdán, csütörtökön és pénteken bonyolítják le a Horthy Miklós Nemzeti Sportcsarnokban. Ezekben a napokban Németország, Olaszország és Magyarország válogatott ökölvívói mérik össze erejüket a szokásos nyolc súlycsoportban.

Ez a nagyszabású viadal az elmaradt európa-bajnokságot hivatott pótolni. Bizonyos, hogy sportesemény már régóta nem volt nálunk.

Az olasz csapat vezetője, s egyben a zsüri tagja Vittorio Mussolini, a Duce fia, aki repülőgépen érkezett a fővárosba.

Vittorio Mussolini az Olasz Hivatásos és Amatőr Ökölvívó Szövetség elnöke, na ga is lelkes híve a legférfiasabb sportnak. Eljövetele nagy megtiszteltetés a magyar sportélet számára.

Az idén tavasszal Olaszországban megrendezett hármas versenyen kötötte meg meleg barátsággal a részünkről kiutazott vitéz Kalándy Imre ny. altábornagy, a Magyar Ökölvívó Szövetség elnöke a Duce fiával, Vittorio Mussolinival.

BETYÁRBECSÜLET

(6)

A Délvidék regénye
Írta: LOVAS SÁNDOR

— A pandurok halálra keresnek...
Ujabb rémülethullám zuhant végig a menyecske irtózatba kábuló szívére:

— A... pandurok... halálra... keresik?...
Osz... miért?

Aggódva várta a feleletet és a betyár tragikus komorsággal vallotta be bűnét:

— Azér... mer'... embert öltem!

Az elsőrnyedt kiáltás — amely iszonyodva tört ki a menyecske szívére — a betyár szívére súlyos porölycsapásként hullott, míg a menyecske szívét fájdalmas vonaglásba gubancolta.

— Embert... ölt... kend?... — borzadva, félve, iszonyodva mondotta ki a szavakat.

— Hát... — és a betyár magabaszálltan, bünbánóan mellére hervasztotta szép, bus fejét.

— No, oszt most mi lesz? — kérdezte a menyecske. Hangjában már ott remegett a szerelmes nő párját féltő gondja.

A betyár tétován, nyugtalanul válaszolta:
— Föl akartam adni magamat, oszt most nem tudom, hogy mit csinájjak.

— Nem! Nem! — sikoltotta tiltakozva a menyecske — csak ezt ne. Meneküjjon kend. Nem bánom, ha sose látom, még ha a szívem is belé szakad, de nem akarom kendet akasztófán tudni.

Erőszakosan kapaszkodott a széles, izmos vállakba, majd két karjával átölelte a betyár nyakát, mely körül már szinte érezni vélte a hóhérvél hurokjának halálos szorítását.

— Embert öltem... fizetni köll érte... életem életér'...

— Jaj, csak azt ne tegye kend! Fölakasztik! A betyár kétségbeesetten temette kezébe az arcát.

Életösztöne már győzött benne, azonban, hogy megmentse az életét, nem talált utat a menekülésre.

— Hová mennek?... — nyöszörögte kintlódva és tanácstalanul.

A menyecske női leleményességével sietett a töprengő betyár segítségére:

— Mennyen kend át a Dunán, oszt vesse magát a Bakonyba. Ott itéletnapig sé akadnak a pandurok a kend nyomára.

— A Bakony tele van szegénylegényekkel, akik között sűrűn akad kapcabetyár is, — ellenkezett a legény.

— No és osztán? Nem muszáj kendnek kö-zibük lépni.

— Akkó' meg kimarnak, kiüldöznek. Uk ugy gondukodnak, hogy aki nem kö-zibük való, az az ellenségük, akit ki köll pusztítani. Roszszabbak, mint a pandurok.

— Hát... — a menyecske töprengett — akkó' ájjon bé kend a Rózsa Sándor csapatyába, U nem kapcabetyár.

Elgondolkozva és csak fél elhatározással hangzott a felelet:

— Hát... talán... ugy jó lesz.

Kézbe vette az elemőzsiás tarisznyát és az udvarra ment, ahol a lova kantárszójával az eperfához kötve, már felnyergelve várta. A menyecske szívéhez szorított tenyérrel követte.

Amint a ló felismerte a gazdáját, mintegy üdvözlésképpen halkan felnyerített.

— No, Ráró, — szolt a betyár busan — fő-készüté-e a nagy utra?

A ló feleletképpen a legény vállára hajtott szép, nemes fejét. Kipihent, jóllakott volt és ismét teljes erejében állott.

— Jó van Ráró... jó van...

...és megsimogatta a prűszkölvő toporzékoló paripa sörényes nyakát...

A menyecske felé fordult, aki köténye szélével száritgatta a könnyeit. Ő is elérzékenyült. Torkát fojtogatta a kitörni készülő zokogás.

(Folvtatiuk)

Apróhirdetések

Jóforgalmu vegyes-kereskedés, forgalmas helyen, más vállalkozás miatt sürgősen eladó. Bővebbet: Síázi Imre Zombor, Rákóczi ut 48. a-2421-f

Eladó kis családiház, 2 szoba, konyha, istálló, nagy fészter, épített disznóól, szép gyűmölcsfák és lugasok, Toldi Miklós utca 12 alatt. Bővebbet: Shang hai vendéglőben.

Öz utca 3 számú ház, nagy telekkel eladó. Érdeklődni a helyszínen. a-2404-f

Engedélyezett Pli-muth négy hengeres autó, jó gumikkal eladó. Maros Simon, Zombor. Géza utca 2. a-2394-f

Esztergapad, 2 méter hosszú, masszív eladó. Husvéth Lajos festő-de, Zombor. a-2423-f